

ĀRSTNIECĪBAS PERSONU TIESISKĀ INFORMĒTĪBA KĀ KVALITATĪVĀS DARBĪBAS PAMATNOTEIKUMS DARBĀ AR NEPILNGADĪGIEM PACIENTIEM

Medical Personnel's Legal Awareness as the Key of Principal Quality of Work with Minor Patients

Karīna Palkova

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Abstract. Nowadays increasing attention is paid to the issues of the relationships between minor patients and medical personnel. There are several problematical issues in relationships mentioned above and one of the most significant is the legal regulation awareness of people providing medical services. The aim of the study is to make evaluation of the legal knowledge of medical personnel who work with minor patients and find out the main problems medical personnel deal with in particular area. Material and methods: the first group consisting of 70 medical personnel completed the questionnaire about knowledge of legal regulations by medical personnel. As the result the participants possess the low level of knowledge in providing information to minor patients about their health status. Insufficient knowledge is resulting in low quality of legal perspective of provided services. And this fact puts medical personnel at risk of being liable for breaching the laws.

Keywords: minor patients, medical personnel's awareness, patient's rights.

Ievads

Introduction

Jautājums par ārstniecības personu tiesisko informētību pēdējos gados kļūst aizvien aktuālāks. Ar ārstniecības personu tiesisko informētību jāsaprot ārstniecības personu apgādātības līmenis ar tiesiskā, proti, tiesību normās noteikta, rakstura informāciju. Jāatzīmē, ka problēmas un neskaidrības ārstniecības personu vidū lielā mērā rodas attiecībā uz tiesiskās informētības jautājumiem darbībā ar nepilngadīgiem pacientiem. Starp ārstniecības personu nerealizētajām tiesiskī - sociālajām problēmām attiecībā uz veselības aprūpes sniegšanu nepilngadīgiem pacientiem biežāk tiek iezīmēts praktiskā rakstura jautājums par nepilngadīgo personu tiesību ievērošanu to ārstniecības procesā. Minētais norāda uz iespējamiem trūkumiem ārstniecības personu izglītības līmeņa kvalitātes sistēmā attiecībā uz noteikta rakstura informācijas apgūšanu.

Lai nodrošinātu kvalitatīvāku un veiksmīgāku ārstniecības personu darbību, kas skar nepilngadīgo pacientu ārstēšanu ir nepieciešamas izmaiņas specifisku zināšanu apguves sistēmā, kas no vienas puses aptver teorētiskā rakstura problemātikas apskatu, savukārt no otrās puses ietvertu sevī praktiskās informācijas kopumu, kas balstīta uz judikatūru, augstskolu pedagoģisko pieredzi, spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumiem, kā arī valstī notiekošajām tiesiskā rakstura pārmaiņām attiecībās starp ārstniecības personām un nepilngadīgiem pacientiem.

Pētījuma tēmas aktualitāti nosaka vairāki faktori. Pirmkārt, aizvien biežāk sabiedrībā parādās jautājumi par pacientu, tai skaitā nepilngadīgo pacientu tiesību ievērošanas problēmām, kur sabiedrība norāda uz ārstniecības personu zemu zināšanu līmeni tieši pacientu tiesību ievērošanas un realizācijas jomā. Otrkārt, ārstniecības personu tiesiskās informētības jautājums kļūst par vienu no jautājumiem, kas arvien biežāk tiek apspriests Eiropas Savienības līmenī.

Papildus jānorāda, ka mūsdienās, ir vērojams progress medicīnas tiesību attīstības jomā. Par to liecina Latvijas Republikas tiesās un Veselības inspekcijā iesniegto pieteikumu, sūdzību skaits. Tā, piemēram, jautājumā par veselības aprūpes kvalitāti sabiedrības aktivitāte augt ik gadu. Par to liecina Valsts veselības inspekcijas statistika par saņemto pacientu sūdzību skaitu par veselības aprūpes kvalitāti. (Veselības inspekcijas 2014., 2015., 2016. gada publiskie pārskati). Uz medicīnas tiesību progresu pēdējos gados norāda arī izmaiņas vairāku augstskolu izglītības iestāžu programmās, piemēram, tiesību zinātņu programmas ar studiju kursiem, kuros tiek skatītas tēmas par pacientu un ārstniecības personu tiesībām un pienākumiem. No vienas puses minētais norāda ne tikai uz sabiedrības informētības līmeņa paaugstināšanu, bet arī uz sabiedrības aktivitātes pieaugumu attiecībā uz savu tiesību aizstāvēšanu. No otras puses tas arī rāda zināmu spriedzi, piemēram, ārstniecības personu un pacientu attiecībās.

Šī pētījuma mērķis ir sniegt ieskatu ārstniecības personu tiesiskajā informētības līmenī, kas ir svarīgs kvalitātes darbības pamatnoteikums darbā ar nepilngadīgiem pacientiem.

Pētījuma objekts ir tiesību normas un attiecīgi radušās tiesiskā rakstura attiecības, kas saistītas ar ārstniecības personu tiesisku informētību darbā ar nepilngadīgiem pacientiem.

Pētījuma izstrādes gaitā tika izmantotas tādas izpētes metodes kā, zinātniskās literatūras apkopošana un analīze, salīdzināšanas metodes, vēsturiskā un izziņas metode.

Jēdziena “informācija” raksturojums un ārstniecības personu tiesiskās informētības būtība

Definition of “information” and the essence of medical personnel’s legal awareness

Tiesiskās informētības jēdziena būtība ir normatīvajos aktos noteiktā rakstura informācijas pieejamība attiecīgajām sabiedrības grupām. Pētījuma kontekstā jānorāda tieši uz ārstniecības personu apgādātības līmeni ar tiesību normās noteikto kārtību, kas regulē ārstniecības personu un nepilngadīgo pacientu attiecības.

Pētot jautājumu par tiesiskā rakstura informācijas pieejamību ārstniecības personu vidū, tika izpētīts vārda “informācija” jēdziens. Minētais jēdziens ir ārkārtīgi plašs, un, izpētot tā būtību, secināms, ka jēdziena definīcija tiek sadalīta vairākās daļās, atkarībā no tās lietošanas mērķa. Neskatoties uz ļoti plašu jēdziena “informācija” lietošanu tā izpratne arī mūsdienās izraisa lielas diskusijas zinātnē. Zinātnieku vidū ir arī viedoklis, ka jēdziena “informācija” definīcija nevar pastāvēt, ņemot vērā šā termina plašumu un apjomu (Моисеев, 1995). Savukārt jāatzīmē, ka tomēr jēdziena “informācija” universālai definīcijai ir jāpastāv, jo tai ir ārkārtīgi svarīga loma vairāku, ne tikai tiesiska rakstura procesu veidošanā. Ņemot vērā minēto, turpmāk tiks analizētas vairākas termina “informācija” definīcijas, lai sniegtu ieskatu minētā jēdziena nozīmīgumā, veidojot izpratni par tā izmantošanu ārstniecības personu tiesiskās informētības kontekstā.

Termins “informācija” (lat. Informatio) ir nācis no latīņu valodas. Viens no izplatītākajiem šā termina skaidrojumiem ir “izskaidrojums”, jeb “zināšanu kopums”, kas tiek nodots no viena cilvēka otram, gan rakstveidā, gan mutiski vai kā savādāk (Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca, LU Latviešu valodas institūts, I. Zuicena).

Vienlaikus, ar informāciju saprot arī datu nodošanu vai saņemšanu. Vēlāk, paplašinot šo izpratni, par zināšanu kopuma nodošanu saka runāt ne tikai kā par to nodošanu no viena cilvēka otram, bet arī nodošanu starp iestādēm, ierīcēm utt. (English Oxford living Dictionary). Literatūrā sastopamā arī šāda “informācijas” definīcija. Informācija – ir zināšanas par apkārtējo pasauli, kā arī par tajā norietošiem procesiem, kurus nodrošina cilvēks vai speciālas ierīces (Ожегов, 1989).

Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiskajā terminu datubāzē var atrast arī sekojošu jēdziena “informācija” skaidrojumu. Informācija tiek definēta kā vispārīgas ziņas, kas komunikācijas procesā sniedz zināšanu vairošanu.

Informācija tiek definēta arī kā detaļas, kas kaut ko izskaidro. Fakti vai apstākļi, kas sniedz zināšanas attiecīgajā jomā.

Tādejādi, apkopojot vairāku termina “informācija” skaidrojumus autore piedāvā savu redzējumu uz termina “informācija” definīciju. Informācija ir

zināšanu kopums, kuru iegūst no dažāda veida avotiem, ar mērķi veicināt sabiedrības attīstību un pilnveidošanu dažādās jomās. Minētais norāda uz to, ka informācijai kā tādai ir ārkārtīgi svarīga loma jebkurā darbības laukā. Tā palīdz attīstīt jau izveidojušos procesus vai izzināt jaunus. Tas attiecināms arī uz ārstniecības personu darbības lauku attiecībā uz nepilngadīgiem pacientiem.

Ārstniecības personu pārziņā esošā informācija ir priekšnoteikums kvalitatīvā pakalpojuma sniegšanai. Taču, kā tika minēts iepriekš, informācijas jēdziens ir plašs. Svarīgs aspekts pētījuma ietvaros ir ārstniecības personu tieši tiesiskās informācijas apguve, jeb tiesiskā informētība.

Pētot ārstniecības personu tiesiskās informētības līmeni, tika izpētīta (kontekstā ar jēdziena "informācija" skaidrojumu) arī jēdziena "informētība" nozīme. Informētība tiek definēta kā informācijas, zināšanu esamība kādas tēmas ietvaros (Ожегов,1992). Cits termina skaidrojums norāda uz to, ka informētība ir situācijas izpratne, kas balstīta uz zināmu pieredzi, kas savukārt tiek piemērota attiecīgu situāciju risināšanas procesā. Vai arī konkrētas jomas zināšanu iegūšana (Cambridge Business English Dictionary).

Tiesiskās informētības būtība izriet no jēdzieniem "informācija", "informētība" un "tiesiskums". Taču atkarībā no jēdziena "informācija", t.sk. "informētība", kura skaidrojums ir pieejams dažādos avotos (Latvijas normatīvajos aktos, Eiropas Savienības tiesību aktos un zinātniskajā literatūrā), tiesiskās informētības jēdziens nav definēts. Tādējādi, ir jāpievēršas tiesiskās informētības definīcijai, uzmanību galvenokārt veltot tiesiskuma nozīmei. Vārdu "tiesiskums" mūsdienās saprot ar atbilstību likumam vai noteikumiem (English Oxford living Dictionary). Tiesiskums nozīmē arī sociālās dzīves parādību (tiesību subjektu darbības vai tās rezultātu) atbilstību prasībām, kas noteiktas valstī noteiktajos normatīvajos aktos. Tiesiskums šajā gadījumā tiek ietverts ne tikai tiesību subjektu darbībā, bet arī juridiskajos (tiesiska rakstura) dokumentos. Tiesiskums izslēdz jebkādas novirzes no normatīvo aktu ievērošanas (Сухарев, et.al., 2003.).

Eiropas Komisijas 2014.gada 11.marta paziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei norādīts, ka "tiesiskums ir jebkuras modernas konstitucionālas demokrātijas pamatā. Tas ir viens no pamatprincipiem, kas izriet no visu ES dalībvalstu kopējām konstitucionālajām tradīcijām, un kā tāds – viena no galvenajām vērtībām, uz kā balstās Savienība." To apstiprina ne tikai Līguma par Eiropas Savienību 2. pants, bet arī līguma preambulas un ES Pamattiesību harta. Tā, piemēram, saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 49. pantu tiesiskuma ievērošana ir priekšnosacījums dalībai Eiropas Savienībā. Tiesiskums līdzīgi kā demokrātija un cilvēktiesības ir viens no trim Eiropas Padomes balstiem, kas nostiprināti Eiropas Cilvēktiesību konvencijas preambulā. Eiropas Komisijas 2014.gada paziņojumā Eiropas parlamentam un padomei norādīts, ka tiesiskums ir juridiski saistošs konstitucionāls princips. Tas vienbalsīgi ir atzīts par vienu no

pamatprincipiem, kas pastāv visu Eiropas Savienības dalībvalstu konstitucionālajās sistēmās. Bet, protams, jāatzīmē, ka tiesiskuma standarti un no tiesiskuma izrietošo principu kopums, vērtību saraksts var atšķirties valstu līmenī.

Vienlaikus, Venēcijas komisija savā 2011. gada 4. aprīļa ziņojumā par Pētījumu Nr. 512/2009 (CDL-AD(2011)003rev) noteica vairākas tiesiskuma pazīmes, starp kurām tai skaitā ir arī likumība.

No augstāk norādīta secināms, ka apkopojot terminu “informācija”, “informētība” un “tiesiskums” jēdzienu skaidrojumus, veidojas lakoniska tiesiskās informētības definīcija. Tiesiskā informētība ir normatīvajos aktos noteiktas informācijas par tajos iestrādāto prasību ievērošanu un attiecīga rakstura zināšanu apguve, kā arī to piemērošana un tālāk nodošana.

Tiesiskās informētības būtība ir ne tikai pienākums zināt un ievērot normatīvajos aktos noteiktas prasības, bet arī piemērot iegūtas zināšanas, lai uzlabotu un pilnveidotu konkrētas jomas darbību. Proti, ārstniecības personu tiesiskā informētība nozīme ārstniecības personu pienākumu nepārtraukti veicināt savu, kā profesionāļu tālāk izglītošanu ar mērķi pilnveidot zināšanas tiesību jomā. Jo ārstniecības personu un nepilngadīgo pacientu sadarbības pamatā ir ne tikai medicīniskā rakstura dokumentu un normatīvo aktu kopums, bet arī normatīvie akti, kas nosaka pušu tiesības un pienākumus, tai skaitā aizsargā nepilngadīgo pacientu fundamentālās tiesības, piemēram, tiesības uz veselību un dzīvību. No ārstniecības personu tiesiskās informētības līmeņa ir atkarīgs ne tikai pats ārstēšanas process, bet tā kvalitāte un tajā iesaistīto personu tiesību ievērošana.

Tiesiskās informētības loma ārstniecības personu un nepilngadīgo pacientu attiecībās

The importance of legal awareness in relations between Medical personnel and minor patients

Saskaņā ar Latvijas Republikas Pacientu tiesību likumā noteikto Nepilngadīgais pacients līdzīgi kā pilngadīgais pilsonis, ir apveltīts ar noteiktā rakstura tiesībām vērsties pēc medicīniskā rakstura palīdzības, kā arī saņemot to. Nepilngadīgo pacientu ārstēšanas specifika ir saistīta ar šo pacientu tiesību realizācijas nodošanu viņu likumiskiem pārstāvjiem, kā arī ārstniecības personām, kas piedalās ārstniecības procesā.

Runājot par nepilngadīgo pacientu tiesībām, jāmin tādas tiesības kā tiesības tikt uzklautam un atbilstoši savam vecumam un briedumam piedalīties ar ārstniecību saistītā lēmuma pieņemšanā, tiesības saņemt no ārstniecības personas savam vecumam un briedumam saprotamu informāciju utt. (Pacientu tiesību likums). Kopumā, jautājums par iepriekš norādīto nepilngadīgo pacientu tiesību ievērošanu tiek aktīvi skatīts Eiropas Savienības dalībvalstu līmenī.

Tiesībām, ar kuru palīdzību ārstniecības personas nodrošina nepilngadīgo pacientu tiesību ievērošanu ir liela loma. Minēto tiesību zināšanas no ārstniecības personas puses ir arī pamatnoteikums ārstniecības personu profesionālās uzvedības nodrošināšanai un īstenošanai. Jāatzīmē, ka ārstniecības personu tiesiskā informētība ir maz pētīts un diezgan komplicēts jautājums.

Ir nepārprotami skaidrs, ka nepieciešams veikt ārstniecības personu darbības medicīniski tiesisko analīzi, kurā īpaša uzmanība jāvelta nepilngadīgo pacientu, viņu likumisko pārstāvju mijiedarbībai ar ārstniecības personām un no tās izrietoša sniegtā pakalpojuma kvalitāti. Veicot attiecīgo analīzi jāidentificē likumsakarība starp pakalpojuma saņēmēja, t.i. nepilngadīgo pacientu (arī likumisko pārstāvju) apmierinātību ar pakalpojuma kvalitāti un pakalpojuma sniedzēju, t.i. ārstniecības personu tiesisku informētību jautājumā par nepilngadīgo pacientu tiesību ievērošanu un realizēšanu.

Jāatzīmē, ka pamatproblēmas, runājot par ārstniecības personu tiesiskās informētības līmeni jautājumā par nepilngadīgo pacientu tiesību ievērošanu, rodas tai skaitā arī nepilngadīgo pacientu likumisko pārstāvju vājas informētības dēļ. Kā rezultātā arī ārstniecības personu motivācijas līmenis realizēt nepilngadīgo pacientu tiesības praksē samazinās.

Ārstniecības personu tiesiskās informētības līmeņa praktiskā analīze *Practical analysis of the level of legal awareness of medical personnel's*

Lai identificētu ārstniecības personu tiesiskās informētības līmeni, jeb informācijas par nepilngadīgo pacientu tiesību realizēšanu un tās zināšanu līmeni, 2018. gada janvārī tika veikta pirmā aptauja, kurā tika noskaidrots ārstniecības personu informētības līmenis attiecībā uz nepilngadīgo pacientu tiesību realizāciju. Aptaujā piedalījās 70 ārstniecības personas no Rīgas plānošanas reģiona, kas strādā gan valsts, gan pašvaldības, gan arī privātajās medicīnas iestādēs. Tikai 28 no 70 ārstniecības personām spēja nosaukt normatīvo aktu, kurā noteiktas nepilngadīgo pacientu tiesības. Un no tām tikai 9 varēja norādīt konkrētas (ne visas) nepilngadīgo pacientu tiesības. Papildus jānorāda, ka tikai 8 respondenti sniedza pareizu atbildi uz jautājumu par to, no cik gadu vecuma nepilngadīgais patients var lemt par savu ārstniecību.

Aptaujas rezultāti parādīja, ka, piemēram, kritiski zems informācijas līmenis respondentiem ir par nepilngadīgo pacientu tiesībām atteikties no ārstniecības, vai arī sniegt savu piekrišanu ārstniecībai. Papildus jāatzīmē, ka tikai 7 ārstniecības personas spēja sniegt pareizo atbildi par nepilngadīgo pacientu likumisko pārstāvju tiesībām pieņemt lēmumus par nepilngadīga pacienta ārstniecību. Būtiski ir tas, ka tikai 41 respondents bija informēts par nepilngadīgo pacientu tiesībām iepazīties ar informāciju, kas saistīta ar ārstniecības procesu un medicīniskā rakstura dokumentāciju. Aptaujas rezultātā tika konstatēts, ka paši

respondenti augsti novērtē savu zināšanu līmeni jautājumā par normatīvajos aktos noteiktajām pacientu tiesībām. Aptaujas rezultāti parādīja, ka tikai 26 respondenti no 70 strādājot ar nepilngadīgiem pacientiem, kas sasnieguši 14 gadu vecumu, lūdz nepilngadīgā pacienta atļauju attiecībā uz lēmumu viņa ārstēšanu.

No iepriekšminētā secināms, ka ārstniecības personu vidū pastāv tiesiskās informētības problēma attiecībās ar nepilngadīgiem pacientiem. Vairāku iemeslu dēļ, nesāņemot pietiekošo informācijas apjomu, ārstniecības personas neapzināti diskreditē nepilngadīgo pacientu tiesības, tai skaitā arī rupji pārkāpj normatīvajos aktos noteikto regulējumu. Ārstniecības personu nepieciešamās informācijas trūkums veicina nepilngadīgu pacientu pamattiesību pārkāpšanu, kas ir ne tikai valsts līmeņa, bet arī starptautiskā līmeņa jautājums.

Lai sekmētu ārstniecības personu tiesiskās informētības uzlabošanu ir jāveic virkni praktiskā rakstura pasākumu, tai skaitā problēmjautājumus jārisina tādos līmeņos kā – valsts, pašvaldības, kā arī nevalstisko organizāciju (piemēram, Latvijas Ārstu biedrība utt.) līmenī, īpašu uzmanību pievēršot izglītības sistēmai, tālāk apmācības mehānismam un attiecīgo tēmu par nepilngadīgo pacientu tiesībām iekļaušanu organizāciju, augstskolu utt, apmācību, konferenču, semināru utt. darba kārtībā.

Secinājumi **Conclusions**

1. Latvijā nav attīstīts ārstniecības personu tiesiskās informētības jēdziens, kas ir ļoti svarīgas jebkuras ārstniecības personas darbībā.
2. Ārstniecības personu tiesiskās informētības problēma tiešā mērā aizskar nepilngadīgo pacientu pamattiesības.
3. Lai nodrošinātu ārstniecības personu tiesiskās informētības uzlabošanu, ir jāuzsāk nopietns darbs pie izglītības sistēmas pilnveidošanas, sagatavojot jaunas paaudzes speciālistus – ārstniecības personas.
4. Nepieciešams nodrošināt iespēju esošajām ārstniecības personām, kā arī medicīnas fakultāšu studējošiem iegūt zināšanas medicīnas tiesību jomā, tai skaitā uzsvaru liekot uz pacientu, nepilngadīgo pacientu tiesībām.
5. Ir jāapzinās ārstniecības personu tiesiskās informētības nozīmīgumu darbā ar nepilngadīgiem pacientiem. No ārstniecības personām tiešā veidā ir atkarīga nepilngadīgo personu fundamentālo tiesību nodrošināšana un ievērošana atbilstoši Latvijas, kā arī starptautiskiem tiesību avotiem.
6. Pacientu tiesību likumā ir atrunātas nepilngadīgo pacientu tiesības, taču, to piemērošana praksē ir grūti izprotama. Normatīvajā aktā ir neskaidri atrunāta ārstniecības personu loma nepilngadīgo pacientu tiesību ievērošanā. Tādejādi, ne vienmēr pastāv iespējas sniegt atzinumu par ārstniecības personu darbības atbilstību Pacientu tiesību likuma normām.

7. Gan ārstniecības personu vidū, gan arī sabiedrībā nepieciešams rīkot tematiskās diskusijas par problēmas aktualitāti, īstenot sociālās kampaņas. Ārstniecības personu tiesiskā informētība darbā ar nepilngadīgiem pacientiem ir svarīgs kvalitatīvas darbības pamatnoteikums, taču jāapzinās, ka nepilngadīgo pacientu likumisko pārstāvju un sabiedrības informētība kopumā var veicināt jautājuma ātrāku risināšanu.

Summary

The issue of medical personnel's legal awareness in recent years has become topical. The legal awareness of medical personnel shows how informed are medical professionals in the field of legal issues. It should be noted that the problems and uncertainties among medical personnel and patients mostly arise due to legal awareness issues with minor patients.

Often, the most important problem regarding the relationships between medical personnel and minor patients is marked by the practical questions of the rights of minors in the process of treatment. This illustrates the quality of medical personnel's educational system in relation to the acquisition of certain kind of legal information. In order to ensure better and more successful treatment system of minor patients, changes in the system of specific knowledge acquisition are needed.

On the one hand big attention must be paid to the theoretical problems of medical personnel's level of information, on the other hand attention must be paid to the practical information based on case law, the pedagogical experience, applicable laws and regulations, judgments of the European Court of Human Rights, as well as legal changes on the state level in relations between medical practitioners and minor patients. The aim of this article is to provide a small insight to the level of legal awareness of medical personnel, which is an essential framework for high quality work with minor patients.

It is important to research some key meanings and definitions, such as "information" and "legal awareness" that will provide and will help to understand the main idea of the article. The essence of the legal awareness of medical personnel is the availability of information of the nature specified in regulatory enactments to the relevant groups of the society.

Summarizing several explanations of the term "information", the author presents her vision for the definition. Information is a collection of knowledge from different sources, with the aim to promote and develop, and also improve the society in different fields. It shows that information plays a vital role in any field of activity. It helps to develop existing processes or to discover the new ones. This also applies with regards to medical personnel's legal awareness in the work with minor patients. The legal awareness of medical personnel's is a prerequisite for the provision of a quality service for minor patients. The author provides as well the definition of medical personnel legal awareness. Legal awareness is a set of information provided in the legal regulations in compliance with requirements and the acquisition of appropriate knowledge, as well as their application and transfer. The idea of legal awareness is not just the obligation to know and comply with the requirements specified in legal documents, rules, regulations, but also to apply the acquired knowledge in order to improve particular field. Namely, legal awareness is an obligation for medical personnel to continuously promote their further education in order to improve their knowledge in the field of law. The cooperation between medical personnel and minor patients is based not only on a set of documents and medical nature legislation, but also on rules and regulations which determine the rights and

obligations of the parties, including the fundamental rights of minor patients, such as the right to the health and life that must be protected. The level of medical personnel's legal awareness depends on how important for them are the rights of those who are involved in the process. A minor patient, like an adult has the rights to receive not just qualitative medical care, but also professional attitude to the minor patients' rights protection. There is an existing problem of legal awareness among medical personnel in relation with minor patients. Medical personnel doesn't know specific information about minor patients' rights and thus cannot protect the minor patients' rights providing health care services. The lack of necessary information promotes violations of the fundamental rights of minor patients from the medical personnel side which is not only a national, but also an international issue. A number of practical measures have to be taken in order to improve the legal awareness of medical personnel in particular field. But the main one is to improve the education system by the means of preparing a new generation of medical personnel with the better legal awareness and to develop the educational program not only on the university level, but also in non-governmental, private and public sectors.

Literatūra References

- Cambridge Business English Dictionary*, Downloaded from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/awareness>
- Dictionary of Law* v1.0. Peter Collin Publishing 1999 - EC Translation Service-Terminology and Language Support Services, June 1996 Downloaded from <http://iate.europa.eu/SearchByQuery.do>
- Eiropas Komisijas 2014. gada 11. marta paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei*. Downloaded from <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0158&from=LV>
- Eiropas Cilvēktiesību konvencijas preambula, Eiropas Padomes Statūtu 3 .pants*. Downloaded from <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/001>
- English Oxford living Dictionary*. Downloaded from <https://en.oxforddictionaries.com/definition/information>
- English Oxford living Dictionary*. Downloaded from <https://en.oxforddictionaries.com/definition/legitimacy>
- Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiskā terminu datubāze*. Downloaded from <http://termini.lza.lv/term.php?term=inform%C4%81cija&lang=LV>
- Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidēta versija*. Downloaded from <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>
- Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca*, LU Latviešu valodas institūts, Red. Dr. philol. I. Zuicena. Downloaded from: <http://www.tezaurs.lv/mlvv/>
- Pacientu tiesību likums*. Downloaded from <https://likumi.lv/doc.php?id=203008>
- Veselības inspekcijas 2014., 2-15., 2016., gada publiskie pārskati*. Downloaded from <http://www.vi.gov.lv/lv/sakums/publikacijas-un-statistika>
- Сухарев, А. Я., Крутских, В. Е., & Сухарева, А. Я. (2003). *Большой юридический словарь*. М.: Инфра-М.
- Моисеев, Н. Н. (1995). *Современный рационализм*. М.: МГВП КОКС, 376 с.
- Ожегов, С. И. (1989). *Словарь русского языка*. М.: «Русский язык» б 4-е изд. с.375.